

Nr 28.

Ankom till Riksdagens kansli den 21 maj 1910, kl. 3 e. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 17, angående väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående sådan planläggning af statens och kommunernas arbeten, att vid uppkommande allmänna arbetslöshet största möjliga antal arbetare må kunna beredas arbete.

Uti en inom Andra kammaren väckt, till behandling af dess fjärde tillfälle hänvisad motion, nr 195, har herr *E. Blomberg m. fl.* hemställt, att Riksdagen måtte besluta hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t låter utreda, huruvida och på hvad sätt statens och kommunernas arbeten må utföras enligt sådan plan, att arbete kan beredas största möjliga antal arbetare under tider och perioder, då den privata företagsamheten inskränkes och till följd däraf större arbetslöshet uppstår, samt vidtaga de åtgärder, hvartill utredningen gifver anledning, och, i den mån Riksdagens medverkan därtill kräves, därom förelägga densamma förslag».

Andra kammaren har bifallit sitt utskotts hemställan, »att kammaren för sin del ville besluta, att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida samt eventuellt på hvad sätt statens och kommunernas arbeten må utföras enligt sådan planläggning, att arbete kan beredas största möjliga antal arbetare under tider och perioder, då den privata företagsamheten inskränkes och till följd däraf större arbetslöshet uppstår, samt vidtaga de åtgärder, hvartill utredningen gifver anledning, och, i den mån Riksdagens medverkan kräves, förelägga densamma förslag i ärendet».

Ärendet har härefter öfverlämnats till Första kammaren, som hänvisat detsamma till förberedande behandling af sitt första tillfälliga utskott.

Bih. till Riksd. Prot. 1910. 9 Saml. 2 Afd. 1 Band. 28 Häft. (Nr 28)

Utskottets
ytirande.

Angående motiveringen till motionen och hvad Andra kammarens utskott i ärendet yttrat tillåter sig utskottet att hänvisa till Andra kammarens utskotts utlåtande, nr 38.

Med tanke på att under kristider såväl minska arbetslöshet som hindra afbrott i näringslivets regelbundna gång vore det utan tvifvel önskvärdt, om en planläggning af allmänna arbeten, sådan motionärerna afsett, kunde i förväg åstadkommas. Utskottet vill dock härvid anmärka, att enligt dess förmenande de allmänna arbetena äro af ett relativt obetydligt omfång i förhållande till dem, som utföras genom den enskilda företagsamheten; och följer häraf att, äfven om den afsedda planläggningen af allmänna arbeten vore utförbar, gagnet däraf i hvarje fall ej skulle blifva så stort, som motionärerna och Andra kammarens utskott synas föreställa sig.

Beträffande härefter förenämnda planläggning, synes Andra kammarens utskott i hög grad grunda denna på möjligheten att genom det allmännas försorg, medelst en permanent kommitté såsom i Frankrike eller på annat sätt, vinna sådan öfverblick af näringslivets utveckling, att skiftande konjunkturer »något i förväg» kunna skönjas. Denna tidsbegränsning synes dock utskottet medföra, att det allmänna har föga nytta af den föreslagna åtgärden.

Att man på förhand skulle kunna beräkna längden af på hvarandra följande hög- och lågkonjunkturer, har af Andra kammarens utskott ej ens ifrågasatts, och torde i omöjligheten häri ligga största hindret för att ernå det åsyftade målet. I sådant afseende vill utskottet särskildt framhålla svårigheten att uppgöra en någorlunda fullständig plan för de allmänna arbetena utan att närmare känna, när dessa skola påbörjas eller under hvilken tid de böra utföras. Äfven bör erinras, att, med vår tids oerhördt snabba tekniska framsteg, uppgjorda planer för ett arbete snart kunna blifva föråldrade. Under högkonjunkturer ifrågasättas många allmänna företag, hvilka äro af den betydelse, att de af ekonomiska, sociala med flera skäl hvarken kunna eller böra uppskjutas på obestämd tid. Under kris- och depressionstider åter kunna de allmänna penninge- och kreditförhållandena lätt lägga hinder i vägen att i det syfte, motionären afser, utnyttja konjunkturen.

Alltid återstår dock en hel del allmänna arbeten, hvilka äro af den beskaffenhet, att de kunna uppskjutas till sämre tider och på förhand mer eller mindre planeras. Detta är ur de af motionären anförda synpunkter utan tvifvel af stort gagn, men synes utskottet kunna ske utan någon

Kungl. Maj:ts utredning. Beträffande statens arbeten är Riksdagen i tillfälle att själf hvarje gång med hänsyn till arbetets art och öfriga förhållanden uttala sig om tiden för deras utförande, och i fråga om stads-kommuners och andra stadslignande samhällens arbeten bör svenska stadsförbundet kunna spela en betydande roll.

Teoretiskt kan väl ett spörsmål som det ofvan afhandlade möjligen lösas; men utskottet kan ej finna, att genom en utredning ett praktiskt system skulle kunna åstadkommas, hvarigenom det af motionären åsyftade målet skulle kunna vinnas.

På grund af hvad sålunda anförts, hemställer utskottet,

att Första kammaren icke måtte biträda Andra kammarens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 20 maj 1910.

På utskottets vägnar:

G. LAGERBJELKE.
